

Obrazec za beleženje kolposkopske preiskave

Andrej Možina

Ginekološka klinika, Univerzitetni klinični center, Ljubljana

Kolposkopija je vizualna diagnostična metoda omejene zanesljivosti. Občutljivost metode ni visoka, (pozitivna napovedna vrednost za CIN3 je 78%), prav tako je nizka njena specifičnost (60-70%), kar predstavlja določene probleme z vidika nepotrebnih diagnostičnih ali terapevtskih posegov. Metoda je izrazito subjektivna in kot taka zahteva kontinuiran nadzor in analiziranje vseh postopkov tako s strani kolposkopista, kolposkopske enote in strokovnih združenj, kakor tudi s strani odgovornega nosilca državnega presejalnega programa. Kolposkopija se v skladu z sodobnimi spoznanji ne uporablja pri vsakem ginekološkem pregledu, pač pa v skladu z indikacijami in redkeje na podlagi kliničnih znakov, ki jih prepozna ginekolog v razgovoru z bolnico ali pri samem kliničnem pregledu. Njeno mesto v presejalnem programu za odkrivanje predrakavih sprememb materničnega vratu (DP ZORA) v Sloveniji opredeljuje **Uradni list RS št. 33/02**.

Zaradi relativno skromnih napovednih vrednosti je potreba po nacionalnih priporočilih strokovnih združenj pogoj za zagotavljanje kakovosti postopkov. Združenje za ginekološko onkologijo, kolposkopijo in cervikalno patologijo Slovenije (ZGO) je v letu 2003 pripravilo »**Standarde in kazalce kakovosti pri odkrivanju in zdravljenju predrakavih sprememb materničnega vratu.**« V šestih sklopih je predstavljenih 32 kazalcev kakovosti, katerih uresničevanje vodi v dobro klinično prakso. Dokument se sklicuje na stanovsko združenje v Evropski zvezi (European Association for Colposcopy, EFC), še bolj pa na stanovsko združenje angleških kolposkopistov, ki soustvarjajo presejalni program v tej državi (NHSCSP Publication 1996, 2000). Dokument je v letu 2004 potrdil RSK za ginekologijo in perinatologijo, hkrati s priporočili postopnega uvajanja, spremljanja in posodabljanja.

V četrtem poglavju dokument govori o rednem zbiranju, spremljanju in posredovanju podatkov, kamor sodi tudi obrazec za beleženje kolposkopske preiskave. Istega leta RSK za ginekologijo in perinatologijo, zavedajoč se pomena analiziranja podatkov za napredek kakovosti, sprejme priporočilo o uvedbi **Registra cervikalne patologije Slovenije**. Analize skladnosti citoloških,

kolposkopski in histoloških preiskav omogočajo realen in celovit vpogled v proces kakovosti postopkov diagnostike in zdravljenja in so predpogoj za dograjevanje in izboljševanje procesa.

Kolposkopski obrazec je torej delovni dokument, ki je namenjen dobri klinični praksi in s tem kakovostni oskrbi bolnice. Natančni anamnestični podatki zagotavljajo varnost pred neželenimi dogodki (alergične reakcije, krvne bolezni, uporaba diferentnih zdravil itd), oris kolposkopske slike z mesti odvzema biopsij je predpogoj za uspešno sodobno konzervativno zdravljenje predrakavih sprememb in še posebej za sledenje nizko tveganih displazij. Reproktivni nameni in velikost predrakavih sprememb narekujejo različen terapevtski pristop, oris velikosti invazivnega karcinoma v veliki meri vpliva na odločitve o bolj ali manj radikalnem posegu, oziroma o ohranitvi reproduktivne sposobnosti ženske. Medsebojno komuniciranje med kolegi ni možno brez ustreznega kolposkopskega zapisa na temeljih mednarodne klasifikacije, ki naj vsebuje vse potrebne podatke iz preteklosti, indikacijo za kolposkopski pregled, kolposkopsko sliko s podatki o (ne)zadovoljivi kolposkopski sliki, kolposkopsko diagnozo, načrt in rezultat zdravljenja ter sklepno priporočilo za nadaljnje sledenje.

Kolposkopski zapis bo v določeni meri obremenil in upočasnil delo ginekologa. V svetu obstaja veliko različnih kolposkopskih obrazcev, ki se med seboj razlikujejo tako v obliki kot v obsegu zajetih podatkov. Nastajajoči kolposkopski zapis v sklopu državnega programa ZORA bo enostaven, pregleden in bo zajemal minimalni potrebni nabor podatkov za preverjanje diagnostičnih standardov za kolposkopijo. Hkrati z uvajanjem novega dokumenta je treba pripraviti tudi nove časovne normative za kolposkopsko diagnostiko. Na ravni nacionalnih strokovnih združenj in državnega programa ZORA je prevladalo spoznanje, da brez dobrih podatkov in registracije kolposkopskih izvidov v okviru enotnega informacijskega sistema ni mogoče celostno spremljati in nadzirati kakovosti postopkov, kar pa je pogoj za ohranjanje in izboljševanje kakovosti obravnave žensk s predrakavimi spremembami materničnega vratu. Le kakovostna obravnava vodi k želenim učinkom, to je zmanjšanju incidence RMV v Sloveniji.

Zaključek

Slovenija je v zadnjem desetletju napravila velik korak naprej s smiselnimi ukrepi pri obvladovanju RMV, kar potrjuje tudi znatno zmanjšanje incidence RMV. Vse to se je zgodilo brez novega

kolposkopskega obrazca. Novi obrazec sam po sebi sicer ni zagotovilo za nadaljnje manjšanje incidence RMV, je pa nujen pogoj, ki bo ob ustreznem zbiranju, registraciji in analizi podatkov omogočal uvajanje potrebnih sprememb za izboljšanje kakovosti obravnave žensk s predrakavimi spremembami materničnega vratu na vseh nivojih in s tem pomembno prispeval k nadaljnjemu zmanjševanju incidence RMV v Sloveniji.

Viri (po abecednem vrstnem redu):

1. ACOG Committee Opinion. Colposcopy training and practice. 1994; No133
2. Cartier R. Practical Colposcopy, Third edition, Laboratoire Cartier, 1993
3. Gordon DD, Advanced Colposcopy; Complete lower genital tract, 2003
4. Julian TM. A manual of clinical colposcopy, Parthenon publishing group, 1998
5. Možina A. Zgodnja detekcija raka materničnega vratu, kolposkopski tečaj. Zbornik predavanj, Ljubljana 2003
6. Možina A, Rakar S, Uršič Vrščaj M. Najpogostejše napake pri odkrivanju in zdravljenju RMV, Prvi Slovenski kongres o cervikalni patologiji s kolposkopskim tečajem, Zbornik, 2003
7. NHS Cervical Cancer Screening Publications Standards and Quality in Colposcopy, 1996
8. NHS Cervical Cancer Screening Publications No 20, Colposcopy and programme management. Guidelines for the NHSCSP, 2010
9. NHSCSP, NCN Workshop on information in Colposcopy, 1996
10. Staffl A, Wilbanks GD. An international terminology of colposcopy: Report of the Nomenclature Committee of the International Federation of Cervical pathology and Colposcopy. Obstet Gynecol 1991
11. Townsend DE, Richart RM. Diagnostic errors in Colposcopy. Gynec Oncol
12. Wright VC. Basic and advanced Colposcopy. Biomedical Communication, 1995

Obrazec za beleženje kolposkopske preiskave

Andrej Možina
Ginekološka klinika, Univerzitetni klinični center, Ljubljana

2. izobraževalni dan programa ZORA,
Brdo pri Kranju, 8. april 2011

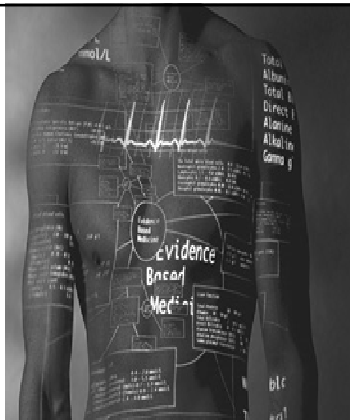
RMV v Sloveniji

- Stanje se je bistveno izboljšalo
- Vse večja pregledanost
- Vse več odkritih in konzervativno zdravljenih CIN
- Informacijski sistem za podporo QA je v "povojih"

2. izobraževalni dan programa ZORA,
Brdo pri Kranju, 8. april 2011

"Bolj kot je diagnostična metoda subjektivna in manj kot je zanesljiva, toliko bolj je zavezana k upoštevanju z dokazi podprte medicine"

Kolposkopska preiskava

- je subjektivna preiskava
- Skladnost med kolposkopisti je rahla
- Je zmerno občutljiva
- Nizko specifična
- Povzroča velik strah med ženskami
- Pogosto vodi v nepotrebno zdravljenje

2. izobraževalni dan programa ZORA,
Brdο pri Kranju, 8. april 2011

**RSK za ginekologijo in perinatologijo
2003-2004**

- Standardi in kazalci kakovosti pri odkrivanju in zdravljenju predrakavih sprememb MV
- 2-3 letno postopno uvajanje v skladu z priporočenimi standardi in kazalci
- Priporočilo za uvedbo Registra cervikalne patologije

Združenje za ginekološko onkologijo, kolposkopije in cervikalno patologijo
Slovenian Society of Gynecological Oncology, Colposcopy and Cervical Pathology

**Standardiziran obrazec za
beleženje kolposkopije**

Z novimi Smernicami prevzema kolposkopska diagnostika pomemben delež odgovornosti za zagotavljanje kakovosti presejalnega programa v celoti

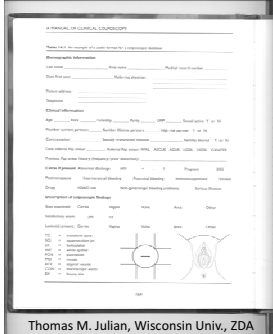
Smernice za redno obravnavo žensk s predrakavimi spremembami materničnega vratu

2. izobraževalni dan programa ZORA,
Brdο pri Kranju, 8. april 2011

Standardiziran obrazec za beleženje kolposkopije
 Je v fazi nastajanja v okviru državnega programa ZORA

Njegovo uveljavitev narekujejo stanovska združenja oz. praksa medicinsko razvitih držav v svetu, EFC, European guidelines for QA in cervical cancer screening, RSK za ginekologijo in perinatologijo

"Conditio sine qua non" za nastanek RCP in celovit vpogled v kakovost presejalnega programa in njegovo izpolnjevanje

Thomas M. Julian, Wisconsin Univ., ZDA

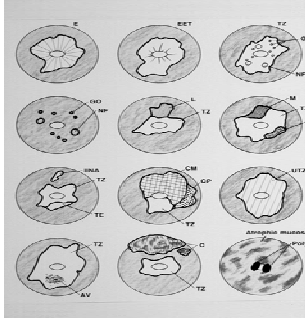
2. izobraževalni dan programa ZORA
 Brdo pri Kranju, 8. april 2011

Terminologija in dokumentacija

- Obvezen in sestavni del kolposkopske preiskave
- Mednarodna klasifikacija

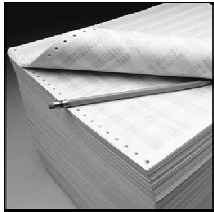
↓

- Sporazumevanje
- Načrt zdravljenja
- Sledenje
- Raziskovalno delo
- Analize postopkov
- Spremljanje kakovosti

Standardiziran kolposkopski obrazec

- Obrazec naj bo enostaven, pregleden in racionalen pri naboru potrebnih podatkov
- Zagotovljena mora biti analiza in povratna informacija izvajalcem 3-4 krat letno

2. izobraževalni dan programa ZORA
 Brdo pri Kranju, 8. april 2011

Splošni indikatorji kakovosti

- Delež konzervativno zdravljenih
- Delež RMV po zdravljenju prekancerov
- Delež nepotrebnih zdravljenj
- Delež pozitivnih biopsij
- Delež ustreznih bioptičnih vzorcev
- Delež konusov v nezdravem
- RMV v konusu ali po histerektomiji
- Delež kirurško oskrbljenih komplikacij po th
- Cito:kolpo:histo korelacije
- Delež odsotnih žensk iz kolposkopije in terapije
- Čakalne dobe na pregled in zdravljenje

2. izobraževalni dan programa ZORA,
Brdo pri Kranju, 8. april 2011

Zaključki:

- Standardiziran kolposkopski zapis je predpogoj za izboljšanje kakovosti presejalnega programa
- Omogoča spremljanje - analizo izbranih indikatorjev kakovosti ter korekcijo odstopanj od povprečja
- Kolposkopski zapis bo znatno obremenil izvajalce; potrebna je celovita revizija pogojev dela kolposkopske dejavnosti v Sloveniji
- Zaželen je visok konsenz kolposkopistov v smeri kakovostne in ne masovne kolposkopije

2. izobraževalni dan programa ZORA,
Brdo pri Kranju, 8. april 2011
